

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 24/00777

Den 5. februar 2024

Rådsmøde (udenrigsanliggender - handel) den 25.-29. februar 2024

SUPPLERENDE SAMLENOTAT

2. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om midlertidige handelsliberaliserende foranstaltninger for Ukraine som supplement til handelsindrømmelser for ukrainske varer under associeringsaftalen mellem EU og Ukraine

- Sagen er ikke på rådsmødet, men forventes vedtaget i Rådet snarligt

KOM(2024) 0028

Nyt notat.

1. Resumé

Kommissionen har fremlagt et forslag til forordning om midlertidige ensidige handelsliberaliserende foranstaltninger for ukrainske varer eksporteret til EU. Der er tale om en videreførelse af den nugældende ordning med midlertidig suspension af indgangsprisordningen for frugt og grøntsager samt ophævelse af alle toldkvoter og told på import af landbrugsprodukter og forarbejdede landbrugsprodukter fra Ukraine, der udløber d. 5. juni 2024. Formålet er fortsat at bidrage til at afhjælpe de økonomiske og handelsmæssige udfordringer for ukrainsk økonomi, der er opstået som følge af Ruslands invasion, og dermed også yde et handelspolitisk bidrag til støtten til Ukraine. Som følge af kritik fra en række medlemsstater over ordningens utilsigtede negative konsekvenser for visse dele af europæisk landbrug, særligt i nabolandene til Ukraine, foreslås en udbygning af beskyttelsesforanstaltninger fra EU's side, hvis der opstår markedsforstyrrelser i EU eller i én eller enkelte medlemsstater. Derudover vil der for de mest sensitive landbrugsprodukter (fjerkræ, æg og sukker) blive etableret en automatisk 'nødbremse', der sikrer genindførsel af told, hvis importen overstiger bestemte niveauer. Forslaget vil have en varighed på ét år med startdato fra d. 6. juni 2024. Tiltaget ventes fortsat at have begrænsede statsfinansielle konsekvenser samt begrænsede konsekvenser for dansk erhvervsliv, om end det fra Kommissionen anerkendes, at erhvervsinteresser i visse medlemsstater har været påvirket af handelsliberaliseringen. Regeringen støtter forslaget.

2. Baggrund

EU og Ukraine indgik i 2014 en associeringsaftale, der udgør en central del af grundlaget og rammen for forholdet mellem EU og Ukraine. Aftalen har bl.a. til formål at fremme økonomiske og handelsmæssige bånd mellem EU og Ukraine gennem gradvis økonomisk integration. Associeringsaftalen trådte i kraft den 1. september 2017 efter national ratifikation i alle EU-medlemslande. Som del af associeringsaftalen blev der indgået en dyb og omfattende frihandelsaftale (DCFTA), konkret afsnit IV i associeringsaftalen om handel og handelsrelaterede anliggender, der har været i midlertidig anvendelse siden 2016. Med frihandelsaftalen bliver tolden fjernet for stort set alle varer over en tiårig periode. Der er således fortsat told på visse varer, ligesom der også er toldkvoter for nogle landbrugsvarer.

Ukraine anmodede, i lyset af den vanskelige økonomiske situation i landet efter Ruslands invasion i februar 2022, EU om i videst muligt omfang at lette betingelserne for ukrainsk eksport til EU. EU besluttede i 2022 at give Ukraine indrømmelser i form af ensidige midlertidige handelsliberaliserende foranstaltninger, herunder bl.a. suspension af anvendelse af indgangsprisordningen på frugt og grøntsager og suspension af toldkontingenter og importtold.

Formålet med foranstaltningerne var gennem dette handelspolitiske bidrag at yde økonomisk og finansiel støtte til fordel for Ukraine og berørte økonomiske aktører. De oprindelige handelsliberaliserende foranstaltninger fra 2022 blev forlænget i 2023 med udløb d. 5. juni 2024, og det er disse foranstaltninger, som nærværende forslag til retsakt vil træde i stedet for og dermed give en ny forlængelse.

3. Formål og indhold

Kommissionen har den 31. januar 2024 fremlagt forordningsforslag om midlertidige handelsliberaliserende foranstaltninger for Ukraine. Forordningen har til formål, som den nugældende ordning med handelsliberaliserende foranstaltninger, at bidrage til at afhjælpe de negative økonomiske konsekvenser for Ukraine, der er opstået som følge af Ruslands fortsatte invasion, og demonstrere EU's stærke ønske om at støtte Ukraine økonomisk gennem handel.

Forordningsforslaget om fortsat ensidig handelsliberalisering for Ukraine indebærer som hidtil suspension af alle udestående toldtariffer og importafgifter på ukrainsk eksport til EU. Dette berører 1) suspension af indgangsprisordningen for frugt og grøntsager, samt 2) ophævelse af alle toldkvoter og told på import af landbrugsprodukter og forarbejdede landbrugsprodukter fra Ukraine. Endelig vil anvendelse af generelle beskyttelsesforanstaltninger, jf. forordning 2015/478, være midlertidigt suspenderet fsva. import med oprindelse i Ukraine.

Forslagets varighed er ét år gældende fra den 6. juni 2024, hvorefter tiltaget automatisk vil udløbe den 5. juni 2025, hvor en ny forlængelse må overvejes og i givet fald vedtages.

De foreslåede forbedringer for Ukraines markedsadgang til EU ændrer ikke handelsvilkårene for EU's eksport til Ukraine og er betinget af, at Ukraine ikke ændrer vilkårene herfor f.eks. ved at introducere nye eller øgede toldsatser, medmindre dette tydeligt kan begrundes i krigssituationen. Dertil skal eksisterende oprindelsesregler og procedurerne relateret hertil fortsat overholdes. Endvidere skal Ukraine fortsat respektere demokratiske principper, menneskerettigheder, grundlæggende frihed og retssikkerhed. Ved brud på disse betingelser kan EU helt eller delvist ophæve de midlertidige handelsliberaliseringer for Ukraine.

Som de hidtidige ordninger indeholder forslaget fortsat en specifik beskyttelsesforanstaltning, hvorunder de midlertidige handelsforanstaltninger kan ophæves eller begrænses, hvis et produkt importeret fra Ukraine under den midlertidige ordning er til skade for samme eller direkte konkurrerende varer på EU-markedet. I forslaget udvides denne beskyttelsesforanstaltning til at omfatte markedet i én eller flere medlemsstater, og ikke kun EU-markedet som helhed. Kommissionen bemyndiges til at træffe de nødvendige tiltag, herunder ophævelse af de midlertidige handelsforanstaltninger, gennem en gennemførelsesretsakt efter at have undersøgt, om betingelserne herfor er opfyldt. Konkret nævnes i forslaget beskyttelse af sensitive landbrugsprodukter såsom fjerkræ, æg og sukker. Der vil i den forbindelse blive etableret en 'nødbremse', der har til formål at sikre, at hvis importen af disse produkter overstiger gennemsnittet af niveauerne fra 2022 og 2023, vil Kommissionen kunne indføre restriktioner.

Forslaget om handelsliberalisering er i overensstemmelse med implementeringen af EU-Ukraine-associeringsaftalen, herunder særligt etableringen af et dybt og omfattende frihandelsområde. Dertil er forslaget i tråd med EU's generelle fordømmelse af Ruslands invasion samt EU's økonomiske og militære støtte til Ukraine. EU's handelspolitiske strategi understreger desuden vigtigheden af styrket økonomisk samarbejde med landene i det østlige partnerskab.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF art. 294) medlovgiver og skal derfor godkende forordningen. Der foreligger endnu ikke en udtalelse.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har vurderet, at nærhedsprincippet ikke finder anvendelse, idet Unionen, jf. artikel 3 TEUF, har enekompetence fsva. handelspolitik. Regeringen kan tilslutte sig Kommissionens vurdering.

6. Gældende dansk ret

Forslaget medfører ikke i sig selv behov for ændringer af dansk lovgivning.

7. Konsekvenser

Forslaget skønnes at få begrænsede statsfinansielle konsekvenser via det danske bidrag til EU-budgettet, som ventes at opleve et tab af toldindtægter.

Baseret på importen fra Ukraine i 2021 vurderer Kommissionen, at forslaget maksimalt vil medføre et indtægtstab på 33,4 millioner euro i tabte toldindtægter for EU.

Forslaget vurderes at have begrænsede konsekvenser for dansk erhvervsliv, bl.a. henset til omfanget af samhandlen mellem Danmark og Ukraine. Det bemærkes dog, at det ikke kan udelukkes, at visse sektorer kan opleve en øget konkurrence.

Sagen forventes at medføre mindre administrative meromkostninger for staten. Der forventes ikke at være lovgivningsmæssige konsekvenser. Der forventes heller ikke konsekvenser for miljøet og beskyttelsesniveauet, idet ukrainske produkter fortsat skal leve op til produktstandarderne på det Indre Marked.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

I 2022 var der udbredt enighed blandt de 27 EU-medlemsstater om massiv flerspektret støtte til Ukraine. I løbet af 2023 har flere medlemsstater, der ligger tæt på Ukraine, dog haft indført midlertidige nationale importforbud mod bl.a. ukrainsk korn grundet en stigning i den ukrainske eksport og mulig påvirkning af markedssituationen lokalt i disse lande. Kommissionen har med sit forslag til skærpede beskyttelsesforanstaltninger for én eller flere af EU's medlemsstater samt indførsel af automatisk 'nødbremse' søgt at imødekomme disse bekymringer.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen har på det skarpeste fordømt Ruslands uprovokerede militære aggression imod Ukraine. Det er fortsat regeringens holdning, at EU i videst muligt omfang skal bistå Ukraine med at afbøde de negative konsekvenser, som krigen uforskyldt har påført landet. Derfor støtter regeringen forslaget, der kan bidrage til at opretholde ukrainsk eksport til EU og understøtte Ukraines økonomi i en meget vanskelig situation. Regeringen finder, at forslaget bør vedtages med henblik på at sikre, at de forbedrede handelsvilkår fortsat kan yde Ukraine støtte under meget krævende forhold, når den nugældende ordning udløber d. 5. juni 2024. Regeringen støtter desuden til stadighed arbejdet i EU med at identificere yderligere handelsrelaterede tiltag, der kan hjælpe den ukrainske økonomi.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Den oprindelige handelsliberalisering blev forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg som led i forelæggelsen af Rådsmåde (udenrigsanliggender – handel) den 12. maj 2022.

Forlængelsen af handelsliberaliseringen blev oplyst for Folketingets Europaudvalg under punktet ”siden sidst” den 17. maj 2023.